

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4883/2536

นาง ปันหยี ทวีศรี กับพวกโจทก์ เจ้าพนักงาน พิทักษ์ทรัพย์ผู้ร้อง ธนาคาร ไทยพาณิชย์ จำกัดผู้คัดค้าน
พินิจจำคุก หึง นกแก้ว ใจ ยืนจำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.วิ.พ. มาตรา 94, พ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 153, ป.วิ.พ. มาตรา 21, ป.วิ.พ.
มาตรา 180, ป.วิ.พ. มาตรา 181

ย่อ / หลักกฎหมาย

การร้องขอเพิกถอนการโอนหรือการกระทำตามมาตรา 114 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 เป็นอำนาจของผู้ร้องโดยเฉพาะที่จะร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่ง เมื่อศาลมีคำสั่งเพิกถอนแล้ว ย่อมเป็นประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทุกคน และประชาชนเพื่อที่ผู้ร้องจะจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินในคดีล้มละลายต่อไป การที่ผู้ร้องขออนุญาตแก้ไขคำร้องเดิมโดยเพิ่มคำว่า "สิ่งปลูกสร้าง" ลงในส่วนคำขอท้ายคำร้องขอเพิกถอนนั้น จึงเป็นการขอแก้ไขในเรื่องที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ไม่จำเป็นต้องยื่นคำร้องขอแก้ไขก่อนวันสืบพยานและเมื่อผู้คัดค้านไม่หลงผิดในคำร้องเดิม โดยได้คัดค้านและนำสืบพยานไว้แล้ว ผู้คัดค้านย่อมไม่เสียเปรียบและไม่จำเป็นต้องส่งสำเนาคำร้องขอแก้ไขเพื่อให้คัดค้านและนำสืบอีก การที่ผู้ร้องนำสืบว่า พ.เป็นตัวแทนของลูกหนี้ซื้อที่ดินแทนลูกหนี้ นั้นเป็นการนำสืบข้อเท็จจริงระหว่างกันในกรณีเป็นตัวแทนไม่ใช่ นำสืบในข้อพิพาทระหว่าง คู่สัญญาหรือเกี่ยวกับหนี้ตามสัญญาจะขายที่ดินโดยอาศัยสัญญาตัวแทนเป็นมูลกรณี จึงไม่ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 94(ข) ประกอบพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 153 เมื่อศาลพิพากษาให้เพิกถอนการจำนองแล้ว ก็เท่ากับไม่มีการจำนองรายที่ถูกเพิกถอนอีกต่อไป คู่กรณีตามสัญญาจำนองย่อมกลับสู่ฐานะเดิมเสมือนไม่มีการจำนองกัน ไม่มีความจำเป็นที่ศาลจะต้องสั่งให้มีการชดเชยราคาทรัพย์สินในกรณีที่ไม่สามารถกลับคืนสู่ฐานะเดิมอีก

คำพิพากษา

คดีสืบเนื่องมาจากศาลมีคำสั่งพิทักษ์ของลูกหนี้เด็ดขาดและพิพากษาให้ล้มละลายเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2529 ผู้ร้องยื่นคำร้องและแก้ไขคำร้องว่า เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2527 ลูกหนี้ได้ซื้อที่ดินโฉนดเลขที่ 46657 ถึงเลขที่ 46673 รวม 17 โฉนดพร้อมสิ่งปลูกสร้างที่ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง เชียงใหม่จังหวัดเชียงใหม่ จากบริษัทแลนด์แอนด์เฮาส์ เชียงใหม่ จำกัดโดยให้นายพรพงษ์ ใจยืน บุตรลูกหนี้รับโอนที่ดินโฉนดเลขที่ 46657 ถึงเลขที่ 46665 รวม 9 โฉนดแทน ส่วนที่ดินโฉนดเลขที่ 46666 ถึง 46673 รวม 8 โฉนด ยังไม่ได้โอนกรรมสิทธิ์ ต่อมาลูกหนี้ให้นายพรพงษ์ชัยที่ดินโฉนดเลขที่ 46657 ถึงเลขที่ 46665 รวม 9 โฉนดแก่นางสาวปราณีโต โทผล โดยไม่มีค่าตอบแทนเพื่อหลีกเลี่ยงการบังคับคดี แล้วลูกหนี้ให้นางสาวปราณีโตโอนที่ดินทั้ง 9 แปลงให้นายบุญญฤทธิ์ จุลละทรัพย์ นอกจากนี้ลูกหนี้ยังยินยอมให้นายบุญญฤทธิ์รับโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินโฉนดเลขที่ 46666 ถึงเลขที่ 46673 รวม 8 โฉนด ต่อมาวันที่ 7 มีนาคม 2529 และวันที่ 16 เมษายน 2529 นายบุญญฤทธิ์ได้นำที่ดินโฉนดเลขที่ 46666 ถึงเลขที่ 46673 และโฉนดเลขที่ 46657 ถึงเลขที่ 46665 ตามลำดับจำนองไว้แก่ผู้คัดค้านเป็นเงิน 2,500,000 บาท และ 3,500,000 บาท ตามลำดับขอให้ศาลมีคำสั่งเพิกถอนการกระทำของลูกหนี้ที่ยอมให้นายพรพงษ์ชัยถือกรรมสิทธิ์ที่ดินโฉนดเลขที่

46657 ถึงเลขที่ 46665 ตำบลช้างเผือก อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ แทน โดยเปลี่ยนชื่อผู้ถือกรรมสิทธิ์กลับมาเป็นของลูกหนี้และให้เพิกถอนการกระทำของลูกหนี้ที่ยอมให้นายบุญญฤทธิ์รับโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินโฉนดเลขที่ 46666 ถึงเลขที่ 46673 ตำบลช้างเผือกอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ แทน โดยเปลี่ยนชื่อผู้ถือกรรมสิทธิ์กลับมาเป็นของลูกหนี้และให้เพิกถอนการโอนที่ดินโฉนดเลขที่ 46657 ถึงเลขที่ 46665 ระหว่างนายพรพงษ์ผู้โอนกับนางสาวปราณีผู้รับโอน และระหว่างนางสาวปราณีผู้รับโอนกับนายบุญญฤทธิ์ผู้รับโอนและให้เพิกถอนการจำนองที่ดินทั้ง 17 โฉนดระหว่างนายบุญญฤทธิ์กับผู้คัดค้าน และให้กลับคืนสู่ฐานะเดิมหากไม่โอนให้ถือคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลแทนการแสดงเจตนาของฝ่ายผู้รับโอน และหากไม่สามารถกลับสู่ฐานะเดิมได้ให้นายพรพงษ์นางสาวปราณี นายบุญญฤทธิ์ และผู้คัดค้านร่วมกันชดเชยราคาทรัพย์สินเป็นเงิน 9,700,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ 7.5 ต่อปีนับแต่วันยื่นคำร้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า ผู้คัดค้านไม่รู้ถึงภาระหนี้สินล้นพ้นตัวของลูกหนี้ และไม่รู้ถึงความเกี่ยวพันในเรื่องทรัพย์สินระหว่างลูกหนี้กับนายพรพงษ์ นางสาวปราณี และนายบุญญฤทธิ์ที่จะมีต่อกันด้วย ตามสารบัญชีการจดทะเบียนทำโฉนดที่ดินทั้งสิบเจ็ดฉบับ ลูกหนี้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง การรับจำนองของผู้คัดค้านได้กระทำไปโดยสุจริตเปิดเผย และเสียค่าตอบแทน เป็นนิติกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับลูกหนี้ ผู้ร้องไม่มีสิทธิขอให้ศาลมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิจำนองของผู้คัดค้านขอให้ยกคำร้องศาลชั้นต้นพิจารณาแล้วมีคำสั่งเพิกถอนการโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินโฉนดเลขที่ 46657 ถึงเลขที่ 46665 ตำบลช้างเผือก อำเภอเมืองเชียงใหม่จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างบริษัทแลนด์แอนด์เฮาส์ (เชียงใหม่) จำกัด กับนายพรพงษ์ ใจเย็น โดยให้ลูกหนี้เป็นผู้รับโอนกรรมสิทธิ์แทน ให้เพิกถอนการโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินดังกล่าว ระหว่างนายพรพงษ์ กับนายบุญญฤทธิ์ จุลละทรัพย์ และการจดทะเบียนจำนองระหว่างนายบุญญฤทธิ์กับผู้คัดค้านให้เพิกถอนการโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินโฉนดเลขที่ 46666 ถึงเลขที่ 46673 ระหว่าง บริษัทแลนด์แอนด์เฮาส์ (เชียงใหม่) จำกัด กับนายบุญญฤทธิ์ โดยให้ลูกหนี้เป็นผู้รับโอนกรรมสิทธิ์แทน และให้เพิกถอนการจดทะเบียนจำนองระหว่างนายบุญญฤทธิ์กับผู้คัดค้าน หากไม่สามารถโอนกลับไปเป็นของลูกหนี้ได้ให้นายพรพงษ์ นางสาวปราณี และนายบุญญฤทธิ์ ร่วมกันใช้ราคาจำนวน 9,700,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันยื่นคำร้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระราคาเสร็จแก่ผู้ร้อง และร่วมกันใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนผู้ร้อง สำหรับค่าทนายความผู้ร้องว่าคดีเองจึงไม่กำหนดให้ ค่าขออื่นนอกจากนี้ให้ยกเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2534 ซึ่งเป็นระยะเวลาภายหลังจากไต่สวนพยานผู้ร้องและผู้คัดค้านเสร็จสิ้นแล้ว แต่ก่อนศาลชั้นต้นมีคำสั่งชี้ขาดตัดสินคดี ผู้ร้องยื่นคำร้องแก้ไขคำร้องเดิมเฉพาะส่วนคำขอบังคับโดยขอเพิ่มเติมข้อความว่า พร้อมสิ่งปลูกสร้างต่อท้ายข้อความทุกแห่งที่เกี่ยวกับที่ดินโฉนดเลขที่ 46657 ถึงเลขที่ 46673 ซึ่งผู้ร้องขอเพิกถอน ศาลชั้นต้นมีคำสั่งว่า กรณีไม่ใช่เรื่องแก้ไขเล็กน้อย ผู้ร้องยื่นเมื่อศาลทำการพิจารณาเสร็จแล้วจึงไม่อนุญาต ให้ยกคำร้องผู้ร้องอุทธรณ์คำสั่งที่ไม่อนุญาตให้แก้ไขคำร้องเดิมและผู้ร้องกับผู้คัดค้านอุทธรณ์คำสั่งชี้ขาดตัดสินคดีศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่า อนุญาตให้ผู้ร้องแก้ไขคำร้องเดิมตามคำร้องขอแก้ไขฉบับลงวันที่ 24 มิถุนายน 2534 ให้เพิกถอนการกระทำของลูกหนี้ที่ยอมให้นายพรพงษ์ ใจเย็น ถือกรรมสิทธิ์แทนที่ดินโฉนดเลขที่ 46657 ถึงเลขที่ 46665 ตำบลช้างเผือกอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ พร้อมสิ่งปลูกสร้าง โดยเปลี่ยนชื่อผู้ถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินดังกล่าวกลับมาเป็นของลูกหนี้และให้เพิกถอนการกระทำของลูกหนี้ที่ยอมให้นายบุญญฤทธิ์จุลละทรัพย์ รับโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินโฉนดเลขที่ 46666 ถึงเลขที่ 46673 ตำบลช้างเผือก อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่แทนโดยเปลี่ยนชื่อผู้ถือ

กรรมสิทธิ์ในที่ดินดังกล่าวกลับมาเป็นของลูกหนี้ และให้เพิกถอนการโอนที่ดินโฉนดเลขที่ 46653 ถึงเลขที่ 46665 พร้อมสิ่งปลูกสร้าง ระหว่าง นายพรพงษ์ ใจเย็น กับนางสาวปราณีต โทผล และระหว่าง นางสาวปราณีต โทผล กับนายบุญญฤทธิ์ จุลละทรัพย์ และให้เพิกถอนการจำนองที่ดินโฉนดเลขที่ 46653 ถึงเลขที่ 46673 พร้อมสิ่งปลูกสร้าง ระหว่าง นายบุญญฤทธิ์กับผู้คัดค้าน ให้กลับคืนสู่ฐานะเดิม หากไม่โอนให้ถือคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนา หากไม่สามารถกลับคืนสู่ฐานะเดิมได้ให้นายพรพงษ์ใจเย็น นายบุญญฤทธิ์ จุลละทรัพย์ และผู้คัดค้านร่วมกันใช้ราคาทรัพย์ 9,700,000 บาท สำหรับนางสาวปราณีต โทผล ให้ร่วมรับผิดชอบราคาที่ดินโฉนดเลขที่ 46657 ถึงเลขที่ 46665 พร้อมสิ่งปลูกสร้าง ให้นายพรพงษ์ ใจเย็น นางสาวปราณีต โทผล นายบุญญฤทธิ์ จุลละทรัพย์ และผู้คัดค้านร่วมกันใช้ค่าฤชาธรรมเนียมในศาลชั้นต้นแทนผู้ร้อง สำหรับ ค่าฤชาธรรมเนียมในชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับผู้คัดค้านฎีกาศาลฎีกาวินิจฉัยว่า มีปัญหาตามผู้คัดค้านฎีกาข้อแรกว่าศาลอุทธรณ์อนุญาตให้ผู้ร้องแก้ไขคำร้องเดิมตามคำร้องขอแก้ไขฉบับลงวันที่ 24 มิถุนายน 2534 โดยเพิ่มคำว่า "สิ่งปลูกสร้าง" ลงในส่วนคำขอท้ายคำร้องเพิกถอนนั้น ไม่ใช่เป็นการแก้ไขเล็กน้อยทำให้ผู้คัดค้านเสียเปรียบ และต้องขอแก้ไขก่อนวันสืบพยาน จึงเป็นการไม่ชอบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 21, 180, 181 ประกอบพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 153 นั้น เห็นว่าผู้ร้องได้บรรยายไว้ในคำร้องขอเพิกถอนการโอนและการจำนองถึงที่ดินและสิ่งปลูกสร้างและได้นำสืบพยานหลักฐานเกี่ยวกับสิ่งปลูกสร้างมาโดยตลอด ส่วนผู้คัดค้านก็คัดค้านถึงที่ดินและสิ่งปลูกสร้างที่ผู้ร้องขอเพิกถอนดังกล่าว ทั้งนำสืบพยานเกี่ยวกับสิ่งปลูกสร้างด้วยผู้ถูกร้องขอให้เพิกถอนรายนายพรพงษ์ ใจเย็นและรายนางสาวปราณีต โทผล ต่างก็เข้าใจคำร้องและแถลงรับข้อเท็จจริงตามคำร้องของผู้ร้องซึ่งรวมถึงสิ่งปลูกสร้างด้วยประกอบกับบทบัญญัติเพิกถอนการโอนทรัพย์สินหรือการกระทำใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ ตามมาตรา 114 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 นั้น เป็นอำนาจของผู้ร้องโดยเฉพาะที่จะร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่ง เมื่อศาลมีคำสั่งเพิกถอนแล้วย่อมเป็นประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทุกคนและประชาชน ทั้งนี้เพื่อที่ผู้ร้องจะจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินในคดีล้มละลายต่อไป คำร้องขอแก้ไขคำร้องเดิมดังกล่าว จึงเป็นการขอแก้ไขในเรื่องที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ไม่จำเป็นต้องยื่นก่อนวันสืบพยาน และเมื่อผู้คัดค้านไม่หลงผิดในคำร้องเดิมโดยได้คัดค้านและนำสืบพยานไว้แล้ว ผู้คัดค้านย่อมไม่เสียเปรียบและไม่จำเป็นต้องส่งสำเนาคำร้องขอแก้ไขเพื่อให้คัดค้านและนำสืบแก้อีก ศาลอุทธรณ์อนุญาตให้ผู้ร้องแก้ไขคำร้องเดิมชอบแล้ว ฎีกาของผู้คัดค้านข้อนี้ฟังไม่ขึ้นฎีกาของผู้คัดค้านข้อต่อไปมีว่า ผู้ร้องจะนำสืบแก้ไขข้อความในสัญญาจะซื้อขายที่ดินซึ่งระบุชื่อนายพรพงษ์ ใจเย็น เป็นคู่สัญญาจะซื้อที่ดินมิได้ และการตั้งตัวแทนเพื่อทำสัญญาจะซื้อขายที่ดินก็ไม่มีหลักฐานการตั้งตัวแทนเป็นหนังสือซึ่งจะฟังว่านายพรพงษ์เป็นตัวแทนของลูกหนี้ซื้อที่ดินโฉนดเลขที่ 46657-46665 แทนลูกหนี้ นั้น เห็นว่า ผู้ร้องนำสืบความจริงระหว่างลูกหนี้กับนายพรพงษ์โดยลูกหนี้ให้นายพรพงษ์บุตรชายเข้าทำสัญญาจะซื้อขายที่ดินพิพาทแทน เป็นการนำสืบข้อเท็จจริงระหว่างกันในกรณีตัวแทนอีกส่วนหนึ่ง หาได้นำสืบในข้อพิพาทระหว่างคู่สัญญาหรือเกี่ยวกับหนี้ตามสัญญาจะซื้อขายที่ดินพิพาทโดยอาศัยสัญญาตัวแทนเป็นมูลกรณีจึงไม่ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 94 (ข) ประกอบพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 153 ฎีกาของผู้คัดค้านข้อนี้ฟังไม่ขึ้นผู้คัดค้านฎีกาต่อไปว่า การที่ศาลเพิกถอนการโอนและในกรณีที่ผู้คัดค้านไม่สามารถให้กลับคืนสู่ฐานะเดิม ผู้คัดค้านจะต้องรับผิดชอบราคาที่ดินและสิ่งปลูกสร้างอีกด้วยนั้น ไม่ใช่เป็นการกระทำของผู้คัดค้าน แต่เป็นการกระทำของบุคคลอื่นที่รับโอนที่ดินต่อ ๆ

กันมาผู้คัดค้านรับจ้างโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทนกลับได้รับความเสียหายผู้คัดค้านจึงไม่ต้อง
ร่วมรับผิดชอบ เห็นว่า เมื่อศาลพิพากษาให้เพิกถอนการจ้างแล้วก็เท่ากับไม่มีการจ้างรายที่ถูก
เพิกถอนอีกต่อไป คู่กรณีตามสัญญาจ้างยอมกลับสู่ฐานะเดิมเสมือนไม่มีการจ้างกัน ไม่
มีความจำเป็นที่ศาลจะต้องสั่งให้มีการชดเชยราคาทรัพย์สินในกรณีที่ไม่สามารถกลับสู่ฐานะเดิมอีก
ฎีกาของผู้คัดค้านข้อนี้ฟังขึ้นพิพากษาแก้เป็นว่า ให้เพิกถอนการโอนที่ดินโฉนดเลขที่
46657 ถึงเลขที่ 46665 พร้อมสิ่งปลูกสร้างระหว่างนายพรพงษ์ ใจเย็นกับนางสาวปราณี ต.โทผล
และระหว่างนางสาวปราณี ต.โทผลกับ นายบุญญฤทธิ์ จุลละทรัพย์ และให้เพิกถอนการจ้างที่ดิน
โฉนดเลขที่ 46657 ถึงเลขที่ 46673 พร้อมสิ่งปลูกสร้าง ระหว่างนายบุญญฤทธิ์ กับผู้คัดค้านให้
กลับคืนสู่ฐานะเดิม ให้ยกคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ในส่วนที่บังคับว่าหากไม่สามารถกลับคืนสู่ฐานะ
เดิมได้ให้ผู้คัดค้านร่วมกันใช้ราคาทรัพย์สิน 9,700,000 บาท นอกจากนี้แก้คงให้เป็นไปตาม
คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ผู้ร้องแก้ฎีกาเอง จึงไม่กำหนดค่าทนายความชั้นฎีกาให้

องค์คณะ

สมชัย ศิริบุตร · สวิน อักษรายุธ · ทองเลื่อน พูลพิพัฒน์

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/4883/2536>